

ALTERNATIVET

FREMTIDENS JOBCENTER

ALTERNATIVET

Et af de største potentialer i dansk beskæftigelsespolitik er at frisætte den ledige arbejdskraft fra industrisamfundets kasser, kontrol og disciplinering. Vanetænkningen fra fortiden hersker stadig her – endda forstærket gennem de seneste årtier i forsøg på at øge arbejdsudbuddet ved at gøre livet som arbejdsløs mere trælsomt. Med dette forslag vil Alternativet tage et opgør med et af de helligste dogmer i dansk politik.

Det er tydeligt for de fleste at beskæftigelsespolitikken og jobcentrene fejler på mange områder. Både borgere, jobcentermedarbejdere, fagforeninger, virksomheder, social- og sundhedssektoren klager over mangel på fleksibilitet og almindelig sund fornuft. Alligevel bliver det ved de politiske lappeløsninger – selv efter at Kommunernes Landsforening har anbefalet at skrotte hele lovgivningen og begynde forfra.

Historisk har der i de liberale demokratier været en bevægelse væk fra tvang og disciplinering af arbejdskraften henimod større grader af frisættelse og økonomisk tryghed. Fra stavnsbåndets ophævelse, slaveriets ophør, rettigheder for lønmodtagere og Grundlovens bestemmelse om, at enhver uden egen indkomst skal sikres økonomisk af samfundet – Alternativet vil have vores samfund videre på den vej.

Hvis vi skal væk fra de uendelige lappeløsninger og skabe fremtidens jobcenter, må vi gå til problemets rod. Hvis vi bare skrotter de nuværende 30.000 siders regler og begynder forfra, risikerer vi at gentage fortidens fejl. Vi må forstå, hvorfor vi er endt med et over-bureaukratiseret jobcenter-system, hvor de faglige medarbejdere må bruge langt mere tid på systemets behov end på borgernes og virksomhedernes behov.

Gennemgår man beskæftigelseslovgivningen bliver det klart, at en stor del af reglerne udspringer af rådighedspligten og de deraf følgende krav, sanktioner, afgrænsninger og undtagelser. Det er en uundgåelig konsekvens af de kraftige myndighedsindgreb, som rådighedspligten giver anledning til.

Derfor er præmissen for Alternativets forslag om fremtidens jobcenter, at vi afskaffer rådighedspligten. I dag hedder det i lovgivningen at "hvis man kan arbejde, **skal** man arbejde". Vi har tillid til at vores sociale norm om, at "hvis man kan arbejde, **bør** man arbejde" er stærk nok til at klare sig uden et "skal"-lovbud. Specielt når arbejdsbegrebet udvides så det ikke udelukkende betyder lønarbejde. Det åbner til gengæld mange nye muligheder for at indrette vores beskæftigelsesindsats og jobcentre baseret på tillid, faglighed og forpligtende fællesskaber.

Det giver reel mulighed for at adskille beskæftigelses- og social-indsats, hvor vi i dag blander de to sammen på uheldige måder, hvor jobcentret alt for ofte står i vejen for sociale og sundhedsmæssige indsatser.

Det kræver en anden rammesætning – på de næste sider præsenterer vi Alternativets bud på en organisering af fremtidens jobcenter – som bør hedde noget helt andet.

ALTERNATIVET

FRISÆTTELSE AF BORGERNE

Mødet med jobcentret opleves grundet rådighedspligten som kontrol, tvang og "tilbud" af den slags, man ikke kan sige nej tak til.

Det gælder både borgere, der i høj grad er selvhjulpne og nemt finder nyt arbejde, det gælder de borgere, som er langtidsledige – og det gælder især borgere med fysiske eller psykiske lidelser.

I Fremtidens Jobcenter gives information og vejledning om de muligheder, der findes for den enkelte borger uanset borgerens ståsted eller økonomiske status.

Det betyder, at vi også sætter ledige og syge fri fra det nuværende kontrolsystem og tilbyder dem information og vejledning på lige fod og med samme værdighed som andre borgere om meningsfulde aktiviteter som job, uddannelse, frivilligt arbejde, mv.

I dag sker der en uheldig sammenblanding af beskæftigelses-, social- og sundheds-politik. I stedet ønsker vi, at alle kan gøre brug af fremtidens jobcenter uanset forsørgelse. Fremtidens jobcenter er altså til rådighed for såvel personen uden arbejde, som dem der er i arbejde, men ønsker at skifte spor. Her kan man forvente kompetent faglighed, kommunikative færdigheder og medarbejdere med positivt menneskesyn og interesse for hver enkelt.

OPGØR MED RÅDIGHEDSPLIGTEN

- 1 Den vedvarende systemiske mistænkeliggørelse af borgerens vilje til at arbejde, som finder sted i jobcenter-systemet, opleves af mange arbejdsløse som nedværdigende og umyndiggørende. Det er et etisk problem.

Det sociale stigma ved at være arbejdsløs, som den nuværende lovgivning med rådighedspligten understøtter, gør ufrivillig arbejdsløshed til en af de mere vanskelige sociale situationer, som en borger kan befinde sig i.

Helt konkret fordi myndigheden ofte tvinger borgeren til handlinger, som for borgeren ikke er meningsgivende i forhold til deres situation, og fordi deres jobsøgningsadfærd løbende overvåges med trusler om økonomiske sanktioner.

FORSØG I FINLAND

I Finland gennemførte man i 2 år fra 2017-18 et forsøg hvor 2000 langtidsledige modtog deres kontakthjælp uden betingelser. Formålet var at afdække kontakthjælpsmodtageres reaktion på, at der ikke blev stillet krav til dem til gengæld for kontakthjælpen. Resultatet blev holdt op mod en kontrolgruppe, og viste at forsøgsgruppens tid i arbejde voksede, så den blev signifikant større end kontrolgruppens. Endvidere at forsøgsgruppen var mindre syge og havde mere livskvalitet, og at borgere af anden etnisk herkomst på ydelsen arbejdede betydeligt mere end etniske finner.

Kilder: Kela, Social Europe

ALTERNATIVET

Skiftende regeringer og partier har forsøgt at lave lappeløsninger på et grundlæggende dysfunktionelt lovkompleks. Alternativet vil en anden vej. Vi foreslår at skrotte det nuværende kludetæppe af lovgivning, og hermed frisætte den myndige borger og i samarbejdet finde de bedste løsninger.

Her må man betænke, at det er en del af Den danske Model, at arbejdskraft let kan hyres og fyres, mod at arbejdskraften har adgang til forsørgelse og hjælp til at finde nyt job.

Vi må gå nye veje og skabe et reelt samarbejde mellem borgeren og den professionelle og sikre, at der for fremtiden skabes velfærd, livsglæde og større muligheder for job.

2 ET JOBCENTER FOR ALLE

Jobcentrene hjælper i dag kun de borgere, som er på overførselsindkomster. De selvforsørgende borgere, som i dag vil have hjælp til at finde nye jobmuligheder, efteruddannelse eller aktivitetsmuligheder skal gå andre veje.

Vi vil skabe jobcenteret til fremtiden, som kan rumme alle borgere, som vil have job- og uddannelsesvejledning samt jobsøgning, kontakt til virksomheder og foreninger/ civilsamfund i lokalområdet, iværksætter-vejledning, information om ernæring og sundhed og udvikling af kreative og kunstneriske færdigheder. Det skal give mening for samtlige målgrupper.

Vi ser Fremtidens Jobcenter som samlingssted for borgere, der ønsker at udvikle ideer og egne kompetencer.

Jobcenteret tænkes at have så inspirerende omgivelser, at det bliver favoritstedet at mødes for virksomhedsejere, iværksættere, freelancere, jobsøgende, uddannelsessøgende og andre borgere. Et slags aktivitets-kulturhus med fællesskabet i centrum, som bidrager til at borgerne får lyst til engagere sig i lokalsamfundet.

3 NEM KONTAKT TIL JOBCENTERET

Der tænkes at være en palet af kontaktmuligheder, så både den digitalt erfarne og den person, der har brug for personlig kontakt og/eller oplysninger i gadebilledet kan nås.

Information om, hvordan man i en given prekær situation kan komme videre i sit liv, anses for at være en samfundsmæssig vigtig information. Den er derfor, mener vi, omfattet af Public Service.

ALTERNATIVET

Konkrete ideer til kontaktflader mellem jobcentre og potentielle brugere:

- I samarbejde med lokale og nationale medier igangsættes oplysningskampagner. Det kan f.eks. være på busser, bygninger i TV eller i aviser.
- Lokale bestyrelser udarbejder annoncering og tydeliggør: Adresser, mailadresser og tlf.nr
Telefonsamtaler hvornår og hvordan Chatfunktion, hotline
Hvordan man booker personlige samtaler Kontakt med lokale samarbejdspartnere
- Lokale begivenheder, herunder informationsmøder, workshops om relevante emner, selvhjælpsgrupper
- Lokale samarbejdspartnere som aktører
- Opsøgende arbejde, der bygger på frivillighed, kan være en mulighed og måske en nødvendighed

Ledelsesgruppen i hver lokale enhed tænkes selv at udarbejde annoncering i lokale dagblade og andre medier og bestyrer evt. en lokal Facebook-gruppe og andre digitale informationskanaler, hvor events bliver lagt op, og hvor der også kan være information og debat om det lokale erhvervsliv, job, uddannelse, frivilligt arbejde, foreninger etc.

Medarbejdere i Fremtidens Jobcenter og samarbejdspartnere, f.eks. kommunale medarbejdere kan lave opsøgende annoncering/ information i særlige områder, i indkøbscentre, ved torve og markedspladser og andre lokale arrangementer.

FRISÆTTELSE AF MEDARBEJDERNE

Medarbejdere i beskæftigelsessektoren bruger i dag uanede mængder af tid på kontrol i stedet for deres faglighed. Deres kompetencer kommer ikke i spil til fulde.

Afskaffelse af rådighedskravet vil frigive tid og faglighed ved at give medarbejderne muligheder for i samarbejde med den enkelte borger at finde frem til, hvad der er brug for indenfor den palet af muligheder, der findes for alle borgere.

4 TILLID OG MEDINDDRAGELSE— IKKE TVANG OG KONTROL

Det 30.000 sider store lovkompleks ser Alternativet som et udtryk for mistillid til medarbejdernes kompetencer foruden mistillid til borgernes villighed til selvfor-sørgelse. Vi vil begynde forfra og skabe et system, hvor der er tillid til medarbejderne.

Vi ønsker at give medarbejderne mulighed for at give individuel hjælp og støtte i stedet for at være tvunget til, i for høj grad at administrere den lediges samfundsdefinerede problemer.

ALTERNATIVET

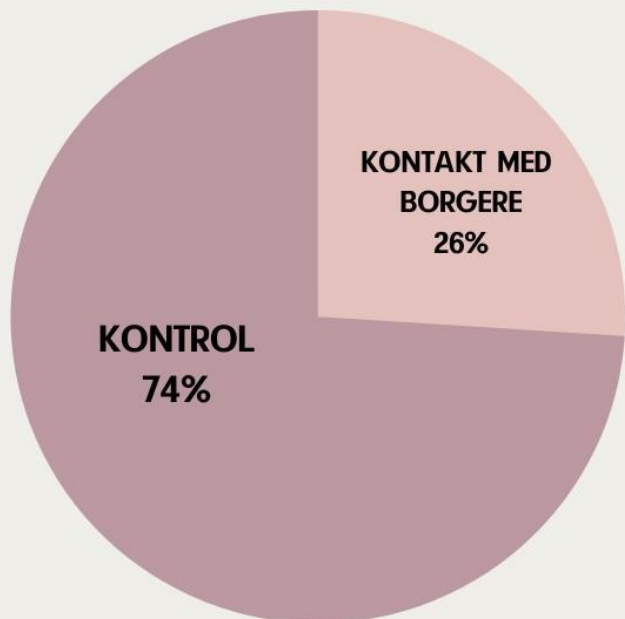
5 TILLID TIL FAGLIGHED

Professionelle medarbejdere i Fremtidens Jobcenter er en forudsætning for et godt arbejdsmarked. Mange medarbejdere i de nuværende jobcentre har allerede den relevante viden og de relevante færdigheder, uden mulighed for at anvende dem under den nuværende kontrol-kultur. Individuelle og tillidsbaserede løsninger, der tager afsæt i det enkelte menneskes ønsker og forudsætninger er vejen frem. Medarbejderne skal kunne tilbyde brugerne, at de kan få information og vejledning ved at booke samtaler eller chat/telefonkontakter om aktiviteter i lokalområdet, og om uddannelse, erhverv og karriere generelt.

Faglighed er blandt andet at have viden om arbejdsmarkedet, landsdækkende og lokalt, faglig viden om uddannelsessystemet og de forsørgelsesmuligheder, der er tilknyttet. Herudover viden om de lokale interessenters virke, og hvad de kan tilbyde. Ligeledes at det skal kunne formidles på en kommunikativ professionel måde, der også er relationsskabende.

Medarbejderne tilbydes relevant efteruddannelse. Der findes en diplomuddannelse i uddannelse-, erhvervs- og karriere-udvikling med 5 moduler, svarende til et års uddannelse, der kan tages over 3 år på deltid.

Kilde: Analyse af jobcentrenes ressourceforbrug, Juni 2014

Det foreslås yderligere, at der oprettes en helt ny uddannelse – en Professionsbachelor i Arbejdsmarkedsvejledning, hvor der uddannes i uddannelses-, erhvervs- og karrierevejledning. Derudover skal bestyrelsen i Fremtidens Jobcenter facilitere kurser, der giver viden om de lokale samarbejdspartnere, og hvad de kan tilbyde. Kurset kan indeholde besøg og evt. praktik hos samarbejdspartnerne.

FRISÆTTELSE AF JOBCENTRENE

Alternativet ønsker at skabe et samfund, hvor alle mennesker føler sig værdifulde, og hvor der er tillid til, at alle har lyst til at bidrage til fællesskabet. Det kræver, at vi ændrer beskæftigelsesindsatsen, så den skaber rammer for, at alle mødes ligeværdigt på deres egne præmisser.

Kontrolbaseret system-velfærd er standardiseret "one size fits all"-løsninger. Det fungerer muligvis på et teoretisk plan hos beskæftigelsesministeriet, men i virkeligheden udmønter det sig i tvungne og uholdbare løsninger for medarbejdere, borgerne og samfundet.

ALTERNATIVET

Kommunernes landsforening foretog en analyse under COVID-19 nedlukningen, hvor nogle af kravene under rådighedspligten blev suspenderet. Analysen viste, at 76% af de berørte ledige, oplevede frivillig kontakt/samtale med medarbejdere i jobcentret som motiverende, fordi at den ledige ikke fysisk skulle indfinde sig i jobcentret. 96 % af jobcentercheferne og 94 % af brugerne ønsker at fortsætte ordningen. Ordninger baseret på frivillighed er motiverende, hvor kontrolmekanismer kan have den modsatte effekt.

Erstatningen skal være "relationsvelfærd", som frigiver frontmedarbejderne til at finde individuelle løsninger for borgerne. Løsningerne skal findes i samfundet, på det ordinære arbejdsmarked og i det ordinære uddannelsessystem.

Udlancerede tvangs-aktiveringsindsatser i konsulenthuse er ikke holdbare. De etableres udelukkende for at tvinge borgere til at opfylde rådighedspligten – et kriterium om at være "aktiveret".

Frisættelse fra rigide regler og formularer sætter mennesket, ikke systemet, i centrum i mødet med myndighederne.

Vi vil fra "kassetænkning" til "mennesketænkning" i fremtidens jobcenter, hvor det for alle brugere handler om at realisere drømme om fremtid. Derfor skal fremtidens jobcenter også rumme iværksættere og selvstændige. Det kræver administrative forandringer, hvor kommunale organisationer bliver samarbejdende civilsamfundsorganisationer, og det kræver en anden økonomi.

6 STATEN SKAL SÆTTE RAMMERNE

Den aktive beskæftigelsesindsats finder i dag sted i kommunerne, hvilket betyder, at kommunernes økonomi er afhængig af medarbejdernes indsats og den økonomiske refusion, der følger af medarbejdernes indsats, et mellemværende mellem stat og kommune, der belaster indsatsen.

Vi ønsker at indsatsen, som har med arbejdsmarkeds- og jobvejledning af borgerne at gøre, rykkes ud af kommunernes budget og rammesættes og finansieres direkte af staten. Hermed fjernes konkurrencen med de andre indsatsområder, som varetages af kommunerne. Kommunernes opgave bliver fortsat at varetage forsørgelsen af borgerne. Afklaringen af den enkeltes borgers muligheder foregår i et tværfagligt samarbejde i Fremtidens Jobcenter regi.

Regionerne kan byde ind med deres sundhedsfaglige ekspertise til et samarbejde i situationer, hvor borgere er ramt af sygdom eller handicap. Civilsamfundet kan bidrage med kendskab til foreningsliv og frivillighed. Uddannelsesinstitutioner inddrages, når borgere ønsker omskoling, efteruddannelse eller voksenuddannelse.

Pointen er, at tværfaglighed og fælles indsatser bidrager til stærkere forløb for borgerne – og det er netop formålet.

ALTERNATIVET

7 FREMTIDENS JOBCENTER SOM EN DEMOKRATISK VIRKSOMHED

Fremtidens Jobcenter kan blive den første velfærdsvirksomhed, hvor tanken om relationsvelfærd implementeres. Staten fastlægger rammevilkår, dvs. mission, mål og ansvarsfordeling, og er dermed den endelige myndighed. Demokratisk ledelse og styring betyder, at bestyrelsen er sammensat af interessenter, som en civilsamfundsbaseret enhed, som indenfor de givne rammevilkår kan optimere indsatsen ud fra lokale muligheder, ønsker og behov. Det vil kombinere en overordnet ensartethed med muligheden for lokal tilpasning, og dermed en optimal indsats.

Gruppen af lokale samarbejdspartnere kan sammensættes i overensstemmelse med områdets demografiske og socioøkonomiske forhold samt mulighederne for uddannelse og erhvervsliv generelt, f.eks. erhvervsgrupper, enkeltvirksomheder, foreninger, frivillig-center, kommune, NGO'er, A-kasser, fagforbund, og sundhedshus.

Den daglige ledelse kan bestå af en repræsentant fra hver af samarbejdspartnerne, en medarbejderrepræsentant og en borgerrepræsentant.

Den demokratiske virksomhedsøkonomi tænkes som en budgetøkonomi (inspireret af borgerbudgetter), hvor bestyrelsen laver et årsbudget og et 5-årigt udviklingsbudget som godkendes på finansloven, sammen med øvrige budgetter fra alle andre jobcentre.

DEMOKRATISK VIRKSOMHED

Demokratiske virksomheder skiller sig ud ved, at det er kunderne, producenterne eller medarbejderne, der ejer virksomheden og som demokratisk vælger den øverste ledelse blandt medlemmerne. På den måde er demokratiske virksomheder altså ejet og styret af de aktører, der er tæt på virksomhedens aktiviteter – enten fordi de som forbrugere køber deres produkter, fordi de arbejder i virksomheden eller fordi de som producenter sælger deres produkter til virksomheden.

Kilder: Demokratisk erhverv

ALTERNATIVET

PLADS TIL IVÆRKSÆTTERE OG SELVSTÆNDIGE

8

Med det nuværende dagpengesystem har ledige med iværksætterambitioner svært ved at starte egen virksomhed, fordi de skal stå til rådighed for arbejdsmarkedet. Desuden afholder mange danskere sig fra at etablere sig som iværksættere pga. frygten for konkurs.

På den baggrund og indtil borgerløn er indført, så iværksætterdrømme kan realiseres af alle, foreslår Alternativet en mere målrettet iværksætterydelse (80 % af normal dagpengesats). Efter højst to år skal iværksætteren være i stand til at oppebære sin løn gennem den nye virksomhed.

Det er afgørende, at iværksætterydelsen målrettes ledige, der ønsker at udvikle en bæredygtig forretningsidé og har mod på og vilje til en tilværelse som selvstændige. Derfor tilbydes et skræddersyet uddannelses- og mentorforløb med en eller flere kompetente forretningsrådgivere, erhvervscoaches og/eller personlige coaches, der løbende skal vurdere forretningsplan, økonomi, lederskab m.m. Den faglighed kan være en særlig faglighed for medarbejdere ved Fremtidens Jobcenter og kan evt. medføre ansættelse ved flere lokale enheder. Der meldes løbende tilbage til A-kasserne, som evaluerer virksomheden hvert kvartal. Det er afgørende, at iværksætterydelsen målrettes, så mindst 50% af virksomhederne overlever.

BORGERLØN OG FORSØGELSE

Utilsigtede konsekvenser af vores nuværende forsørgelsessystem indebærer utryghed, fattigdom og stress. Frem for alt, udbygger kontrolmekanismer det i forvejen kolossale bureaukrati. Borgerløn, også kaldet universel basisindkomst, er en individuel og ubetinget indkomst til alle borgere. Desværre lever den usande fortælling om, at danskerne ikke gider at arbejde, og at en ubetinget basisindkomst vil mindske arbejdsstyrken.

Eksempler fra hele verden viser tværtimod det modsatte. Borgerløn mindsker utryghed og stress blandt ledige, og giver samtidig både lyst og vilje til at arbejde og en besparelse på offentlige budgetter. Og en omfattende analyse af borgerlønsforsøg i hele verden foretaget af det spanske universitet Huelva, viser klart og tydeligt at arbejdsudbuddet ikke mindskes, når man indfører borgerløn eller andre ydelser uden modkrav.

Med borgerløn vil administrationen af forsørgelsesindsatser rykke væk fra kommunerne og over til staten i en meget forenklet udgave.

ALTERNATIVET

Tillid er det gennemgående tema og omdrejningspunktet for vores vision med Fremtidens Jobcenter. Vores forslag vrider jobcentrene fri fra 30.000 siders love og rykker ved fundamentet af det dysfunktionelle beskæftigelsessystem.

Hjørnestenen i Fremtidens Jobcenter er et opgør med rådighedspligten, som fængsler ledige til kontrolmekanismer i en konstant systematisk mistænkeliggørelse. Vi ønsker et reelt samarbejde mellem borgere og professionelle, som bygger på tillid til borgere og medarbejdere i stedet for tvang og kontrol. Endvidere indebærer ideen med fremtidens jobcenter adskillelse af social- og beskæftigelsesindsatsen. Socialindsatsen er selvfølgelig stadig særdeles vigtig, men den håndteres i et regi adskilt fra beskæftigelsesindsatsen.

Fremtidens Jobcenter er et bud på, hvordan medarbejdere i det offentlige sættes fri til at bruge størstedelen af deres tid sammen med borgerne i stedet for på administration, som de gør nu.

Jobcentrenes organisering skal ændres, hvis vi skal udnytte ressourcerne i samfundet bedst muligt. Fremtidens Jobcenter skal ud af kommunerne og overdrages til medarbejdere, borgere og interessenter i en demokratisk opbygget virksomhed. Det vil give medarbejderne autonomi og ejerskab over deres indsats og arbejdsplads.

Som samfund skal vi turde stille spørgsmålstegn ved verdens dyreste beskæftigelsesindsats ift. BNP, og samtidig ikke forringe ydelserne eller servicen. Vi skal turde udtrykke tvivl om et gigantisk lovkompleks, og samtidig stå fast på retssikkerhed.

Grundlæggende skal vi lytte til medarbejdere og brugerne af jobcentrene, og have mod til at indrette systemet grundlæggende anderledes.

Netop disse alternative overvejelser er drivkraften bag dette udspil.